

ישעיהו פרק ב'

בס"ד

פסוקים א'-ד': חזון אחרית הימים

פסוקים ה'-יא': המצב הנוכחי הגרוע

פסוקים יא'-כב': קטנות האדם מול עוצמתו של ה' שתתגלה באחרית הימים.

באחרית הימים כל העמים יושפעו מתורת ה' :

פסוק ב' :

" נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית-יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂאָ, מִגְּבְעוֹת; וְנִהְרֹוּ אֱלֹוֵי, כָּל-הַגּוֹיִם "

- כל העמים יראו בבית המקדש כמקום ערכי מרומם.

- עמים רבים יבוא לבית ה'

פסוק ג'

" וְהִלְכוּ עַמִּים רַבִּים, וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל-הַר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנוּ מִדְרָכָיו, וְנִלְכֶה בְּאַרְחֵתָיו: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם "

- העמים יעדו האחד את השני ללמוד כיצד להתנהג מתוך לימוד התורה.

פסוק ד' :

" וְיִשְׁפֹּט בֵּין הַגּוֹיִם, וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים, וְכָתַתּוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים, וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת--לֹא-יִשָּׂא גוֹי אֶל-גּוֹי חָרֵב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה "

- העמים יקבלו את סמכותו של המלך המשיח להכריע בין הסיכסוכים, ולכן יפסקו המלחמות.

- כלי הנשק ישמשו לעבודת אדמה ולא למלחמה

שאלה :

מתי הוא זמן אחרית הימים?

תשובה :

בעתיד הרחוק בזמן ביאת המשיח (רד"ק)

בעתיד הקרוב בזמן הצלת ממלכת יהודה בימי חזקיהו או בימי בית שני.

הערה : ירושלים מתוארת באחרית הימים כמקום גבוה (רוחנית) מרכזי לכל העולם שאליו יבוא עמים רבים ומשם יצא לימוד המוסר והצדק המוחלט וממנו יצא שלום עולמי.

פסוק ב':

" נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית-יְהוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשָּׂא, מִגְּבֻעוֹת; וְנִהְרֹוּ אֵלָיו, כָּל-הַגּוֹיִם "

המלבי"ם מתייחס לתיאור " ונהרו אליו " בפירושו ומסביר שהעמים יבוא לירושלים בעוצמה הולכת וגוברת כמו נהר שכל המים מתאספים אליו והוא מתגבר בעוצמתו.

רש"י מפרשי את ינהרו = ימשכו, שכל העמים ימשכו באחרית הימים לבית המקדש.

הערה: בפסוקים הבאים מוסברת הסיבה לכך שעמים ינהרו לבית המקדש, הם יעשו זאת בשביל להיות מושפעים מתורת ה' מתוך לימוד התורה בירושלים

פסוק ד':

" וְשֹׁפֵט בֵּין הַגּוֹיִם, וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים, וְכִתְּתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים, וְחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמוֹרוֹת--לֹא-יִשָּׂא גּוֹי אֶל-גּוֹי חָרֵב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה "

הפסוק מחולק לשני חלקים, ויש ביניהם קשר של סיבה ותוצאה.

סיבה - העמים יקבלו את המשיח כשופט עליון.

תוצאה - לא יהיו עוד מלחמות.

"**וכתתו חרבותם לאיתים**" - החרבות ישמשו לכלי חפירה באדמה.

"**וחניתותיהם למזמרות**" - החניתות ישמשו למזמרות.

כלי המלחמה ישמשו לעבודת אדמה, שלא יהיה בהם צורך, כי לא יהיו מלחמות.

הערה: בזמן הנבואה ירושלים נמצאת בשפל במקום להיות מרכז של צדק ומשפט, הנביא ישעיהו מתנבא על מקומה של ירושלים כעיר של צדק בעתיד לבו, עיר שממנה יצא משפט לכל העולם.

בין הנבואה על אחרית הימים בפסוקים א'-ד' לבין הנבואה בפסוקים ה'-ט' בולט **הניגוד** בין המצב הקיים לבין מצב ירושלים בעתיד.

פסוק ה' הינו פסוק מעבר בין נבואה על אחרית הימים לבין נבואת התוכחה על המצב בזמן הנבואה.

הַ בֵּית, יַעֲקֹב--לָכוּ וְנִלְכְּתָה, בְּאוֹר יְהוָה.

אם בעתיד לבוא העמים כולם ינהרו לבית המקדש ללכת באור ה', המסקנה שישראל צרכים להבין מהנבואה שהם צרכים ללכת לאור ה', אך כפי שנראה בפסוקים הבאים, המצב הפוך וישראל הולכים אחרי הגויים ועובדים אלילים

תיאור המצב הרוחני הנוכחי של ממלכת יהודה

ו כִּי נִטְשָׁתָה, עָמַד בַּיִת יַעֲקֹב--כִּי מָלְאוּ מִקְדָּם, וְעַנְנִים כִּפְלִשְׁתִּים; וּבִילְדֵי נְכָרִים, יִשְׁפִּיקוּ. ז וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, וְאִין קֶצֶה לְאַצְרְתִּיו; וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ סוּסִים, וְאִין קֶצֶה לְמִרְכָּבָתָיו. ח וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ, אֱלִילִים: לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲווּ, לְאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲצַבְעֹתָיו. ט וַיִּשָּׁח אָדָם, וַיִּשְׁפַּל-אִישׁ; וְאֶל-תְּשָׁא, לָהֶם. י בּוֹא בְצוּר, וְהִטְמִן בְּעֶפְרָי, מִפְּנֵי פַחַד יְהוָה, וּמִהֲדַר גְּאֹנוֹ. יא עֵינֵי גְבוּהוֹת אָדָם, שְׁפַל, וְשָׁח, רוּם אֲנָשִׁים; וְנִשְׁגַּב יְהוָה לְבָדוֹ, בַּיּוֹם הַהוּא.

בפסוקים אלו מוכיח הנביא את ישראל על שחטאו בעבודת אלילים.

הסיבה לחטא מוזכרת בפסוק ז':

וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב, וְאִין קֶצֶה לְאַצְרְתִּיו; וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ סוּסִים, וְאִין קֶצֶה לְמִרְכָּבָתָיו.

ישראל יתגאו בגלל העושר שהיה להם.

פסוק ו' ופסוק ח' מוזכר החטא של ישראל :

ו. "....כִּי מָלְאוּ מִקְדָּם, וְעַנְנִים כִּפְלִשְׁתִּים; וּבִילְדֵי נְכָרִים, יִשְׁפִּיקוּ."

ח " וַתִּמְלֵא אֶרֶצוֹ, אֱלִילִים: לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲווּ, לְאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲצַבְעֹתָיו"

הלכו אחרי עבודה זרה של הגויים למדו מהם כשפים ועבדו לאלילים שנוצרו על ידי האדם ("למעשה ידיו ישתחוו")

פסוק ט'-יא' מתואר העונש :

ט. וַיִּשָּׁח אָדָם, וַיִּשְׁפַּל-אִישׁ; וְאֶל-תְּשָׁא, לָהֶם. י. בּוֹא בְצוּר, וְהִטְמִן בְּעֶפְרָי, מִפְּנֵי פַחַד יְהוָה, וּמִהֲדַר גְּאֹנוֹ. יא עֵינֵי גְבוּהוֹת אָדָם, שְׁפַל, וְשָׁח, רוּם אֲנָשִׁים; וְנִשְׁגַּב יְהוָה לְבָדוֹ, בַּיּוֹם הַהוּא.

יש בעונש מידה כנגד מידה , אתם ישראל עבדתם עבודה זרה בגלל הגאווה , האמנתם שמעשה ידיכם יכול להיות אל. תענשו בהשפלה " וישפל איש", " עיני גבהות אדם שפל", ותדעו שה' נשגב לבדו.

הערה: נבואה זו מתאימה למצב שהיה בממלכת יהודה בימי המלך עוזיהו שבגלל הצלחותיו במלחמה ועושרו הרב , הוא התגאה והקטיר קטורת בעצמו , ונענש על כך בצרעת, רמז שנבואת ישעיהו עוסקת במלך ניתן למצוא בדוגמאות לגאווה שהיו מבוססות על אוצרות, סוסים ומרכבות בדומה לאיסורים שהתורה מצווה על המלך (בספר דברים) שלא להרבות כסף, סוסים, פרשים ומרכבות.

קטנות האדם מול עוצמת ה'

יב כי יום ליהנה צבאות, על כל-גאה--וְרָם; ועל, כל-נשָׂא וְשָׂפַל; יג ועל כל-אֲרָזי הלבנון, הרמים והנשאים; ועל, כל-אלוני הבשן. **יד** ועל, כל-ההרים הרמים; ועל, כל-הגבעות הנשאות. **טו** ועל, כל-מגדל גבה; ועל, כל-חומה בצורה. **טז** ועל, כל-אניות תרשיש; ועל, כל-שכיות החמדה. **יז** ושח גבהות האדם, וְשָׂפַל רום אנשים; וְנִשְׁגָּב יהנה לבדו, **ביום ההוא**. **יח** והאלילים, כליל יחלוף. **יט** ובאו במערות צרים, ובמחלות עפר--מפני פחד יהוה, וּמִהֲדַר גֵּאוֹנוֹ, בקומו, לערץ הארץ. **כ** ביום ההוא, וְשָׁלַיִךְ הָאָדָם, את אלילי כספו, ואת אלילי זהבו--אשר עשו-לו להשתחות, לחפר פרות ולעטלפים. **כא** לבוא בנקרות הצרים, ובסעפי הסלעים--מפני פחד יהוה, וּמִהֲדַר גֵּאוֹנוֹ, בקומו, לערץ הארץ. **כב** חדלו לכם מן-האדם, אשר נשמה באפו: כי-במה נחשב, הוא.

בפסוקים אלו באים לידי ביטוי ההבדלים בין ה' שהוא : רם, נשא, נשגב.
לבין האדם שהוא שפל, שח,

הרעיון המרכזי של פסוקים אלו :

- א. אפסותו של האדם מול גדלות ה'.
- ב. תיאור העונש שה' יעניש את האדם הגאה שחטא בעבודת אלילים, שיהיה שפל.

הערה : בפסוקים יא'-כב' מתואר מה שיקרה "ביום ההוא".

מצד אחד תפסק העבודה זרה והרשעים יפחדו מה' ויברחו למערות ולמחילות.

יח והאלילים, כליל יחלוף **יט** ובאו במערות צרים, ובמחלות עפר--מפני פחד יהוה, וּמִהֲדַר גֵּאוֹנוֹ, בקומו, לערץ הארץ. **כ** ביום ההוא, וְשָׁלַיִךְ הָאָדָם, את אלילי כספו, ואת אלילי זהבו--אשר עשו-לו להשתחות, לחפר פרות ולעטלפים. **כא** לבוא בנקרות הצרים, ובסעפי הסלעים--מפני פחד יהוה, וּמִהֲדַר גֵּאוֹנוֹ, בקומו, לערץ הארץ.

מצד שני ה' יתגלה במלוא כוחו .

כי יום ליהנה צבאות, על כל-גאה--וְרָם; ועל, כל-נשָׂא וְשָׂפַל. יג ועל כל-אֲרָזי הלבנון, הרמים והנשאים; ועל, כל-אלוני הבשן. **יד** ועל, כל-ההרים הרמים; ועל, כל-הגבעות הנשאות. **טו** ועל, כל-מגדל גבה; ועל, כל-חומה בצורה. **טז** ועל, כל-אניות תרשיש; ועל, כל-שכיות החמדה. **יז** ושח גבהות האדם, וְשָׂפַל רום אנשים; וְנִשְׁגָּב יהנה לבדו, ביום ההוא

התיאור של גדלות ה' מופיע בצורה של **כלל ופרט**.

כלל ה' יתנשא מעל כל העולם:

יב כי יום ליהנה צבאות, על כל-גאה--נרם; ועל, כל-נשא וּשְׁפַל

פירוט המקומות שה' יתנשא עליהם (ארזי הלבנון, הגבעות הנשאות, אלוני הבשן, ההרים הרמים, מגדל גבוה, חומה בצורה, אוניות תרשיש, שכיות החמדה).

יג ועל כל-ארזי הלבנון, הרמים והנשאים; ועל, כל-אלוני הבשן. יד ועל, כל-ההרים הרמים; ועל, כל-הגבעות הנשאות. טו ועל, כל-מגדל גבה; ועל, כל-חומה בצורה. טז ועל, כל-אניות תרשיש; ועל, כל-שכיות החמדה. יז ושח גבהות האדם, ושפל רום אנשים; ונשגב יהנה לבדו, ביום ההוא.

הערה: הנביא מפרט בתיאור התנשאות ה' בעולם, את איתני הטבע (ארזי הלבנון, גבעות נשאות, , אלוני הבשן, הרים רמים) ואת המבנים החזקים שיבנה האדם (מגדל גבוה, ערים בצורות, אוניות תרשיש), כסמל לכך שהתנשאות ה' תיהיה מעל הדברים החזקים בעולם.

הדברים שיהיו "ביום ההוא":

א. אנשים יפסיקו לעבוד עבודה זרה.

ב. ביום ההוא, שליד האדם, את אלילי כספו, ואת אלילי זָהבו--אשר עשו-לו להשתחות, לחפר פרות ולעטלפים. כא לבוא בנקרות הצרים, ובסעפי הסלעים-- מפני פחד יהנה, ומחדר גאונו, בקומו, לערץ הארץ

ב. אנשים יפסיקו להאמין בכח האדם שנשמה באפו (חייו זמניים) ויאמנו בכוח של ה'.

כב חדלו לכם מן-האדם, אשר נשמה באפו: כי-במה נחשב, הוא.